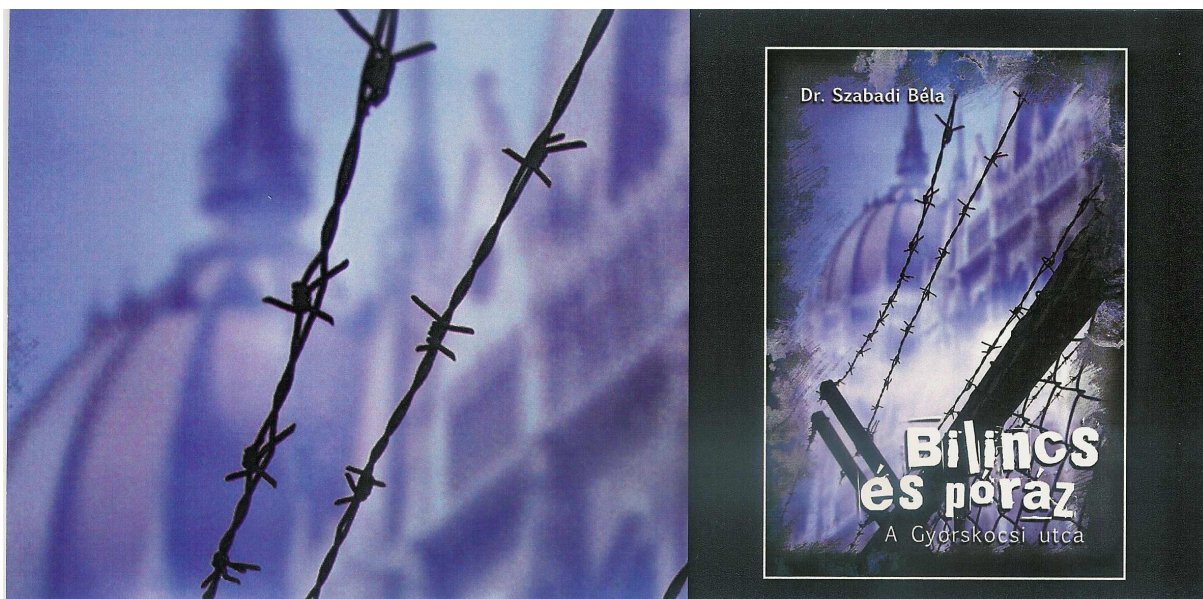

Rendhagyó beszámoló

az Alexandra Könyvesház Irodalmi Kávéházában tartott
(2007. november 30.)

KÖNYVBEMUTATÓRÓL

Tisztelettel meghívjuk Önt

DR. SZABADI BÉLA

Bilincs és póráz – A Gyorskocsi utca

című kötetének bemutatójára.

Időpont: 2007. november 30. (péntek) – 11.00 óra

Helyszín: Alexandra Könyvesház – Irodalmi Kávéház

(1075 Budapest, Károly körút 3/C)

Megjelenésére feltétlenül számítunk!

Kérdések és válaszok

A moderátor: *Valencsik Ferenc* újságíró, a Budapest Televízió hírigazgatója

Egy óras beszélgetést folytatott a könyvről és annak műhelytitkairól a szerző, Dr. Szabadi Béla és az általa felkért moderátor, Valencsik Ferenc újságíró.

Az alábbiakban e beszélgetés lényegével ismerkedhetnek meg, terjedelmi okokból vázlatos, de követhető formában.

A „Bilincs és póráz – A Gyorskocsi utca” Szabadi Béla volt államtitkár és országgyűlési képviselő második kötete.

1) Miért ír egy volt politikus, vagy „még mindig politikus”? A mostani könyv még vaskosabb, mint a korábbi, ez 560 oldal. Ennyire grafomán?

- A közlési vágy egy politikusban igen erős, ezért is politikus;
- Én még mindig politikusnak tartom magam, bár ezt mindig szakmai alaposággal, megbízhatósággal akartam művelni;
- Korábban is sokat publikáltam, ha nem is írtam könyvet. Szakmai tanulmányokat, programot – alternatív gazdaságpolitika –, kormányprogramot, projekteket, cikkeket stb. akkor is írtam.
- És sok minden szorult belém, mivel nem volt módom arra, hogy elmondjam, mi is történt. És nem hagyhatom, hogy az igazságot elhallgassák, sőt meghamisítsák. Ugyanakkor az igazság lehet szürke és unalmas, és lehet lebilincselő is. Ez pedig már kihívás: alkotás, ez az irodalom.
- Erről a környezetről a közvéleményt mindenképpen fel kell világosítani. Ha az Ördög szigetek vagy a Tigris kettecek felháborítják, tudnia kell, hogy Magyarországnak, ráadásul a XXI. században van Ördög szigete és ez a Gyorskocsi utca. Ahol a bekerülttel minden megtörténhet: sem egészségének, sem életének nincs értéke. Nem is kell vele elszámolni.
- Emiatt a mostani könyvnél van még egy ok. Benti társaim, rabtársaim óhaja: írja meg végre egy ismert személy, hogyan bánnak velük. A könyv előszavában olvashatják egyikük levelét, ami ezt fogalmazza meg. Úgy gondolják, abban reménykednek, hogy ha valaki ezekről az iszonyú viszonyokról tudna a BM-ben vagy az IM-ben, ha csak azt tudná, hogy boldog a rab, ha éjjel csótány nem mászik a fülébe, azonnal cselekedne.
- A levélnek csak az első részét publikáltam, mert a másodikban az illető, egy volt erőnléti edző, majd testőr önmagára terhelően beszél. Részt vett rablásokban és gyilkosságokban.
- A téma adva volt, ami hólabdaszerűen bővült, újabb és újabb részletekkel;

2) Ön szerint mennyiben közügy, ami Önnel történt? Vannak-e tanulságai a történetnek? Mi lehetett az Ön elleni fellépés célja? Hiszen akkor már nem volt államtitkár, kizárták a kisgazdafrakcióból, naponta igyekeztek lejáratni.

- Ezzel kapcsolatban nyilván a feltételezéseimet tudom előadni, amit persze sok minden alátámaszt, mert Torgyánnak pl. a miniszterelnökkel való beszélgetéseiről keveset tudok. És azokon sem vettem részt;
- Tehát a következőkre jutottam:
- Torgyánt a fián keresztül sarokba szorították, lemondatták a miniszterségről, de itt nem álltak meg;
- Nem a párt kellett nekik, akármilyen vezetővel, hanem a szavazók;
- a Kiszgazdapárt erodálását akarták elérni, hogy mindenki átmenjen hozzájuk;
- ehhez az erodáláshoz én is elég voltam, más meg kevés. Feltételezésem szerint Torgyán három okból maradt ki;
- Egyrészt hatásosan küzdött ellene (alkuk, elhatároló nyilatkozatok, tagadás, bejárogatás Orbánhoz). Még azt is tagadta, hogy miniszterként anyagi kérdésekkel foglalkozott volna, pedig ez a miniszteri munka lényege és ezt cáfoló dokumentumok tömkelegével volt tele az irattár. Állítása tehát akkor lehetett eredményes, ha ehhez asszisztált a politika, az összes parlamenti párt és a média. Más kérdés, hogy tagadásával lemondott az érdemi védekezésről: pártja és személyem megvédéséről. Körön kívülre tette magát;
- Másrészt, veszélyes lett volna órá csapást mérni, nagy volt a károkozási potenciálja. Közvetve is: elég taszító, ha valaki az ellen támad, akivel szövetséget kötött, és aki a minisztere is volt. Orbán nem engedhette meg – így szokta kifejezni magát –, hogy begyűrűzzön a válság a kormányába;
- Harmadrészt: jól sarokba lehetett szorítani a helyettesén keresztül;
- De nem is az a döntő, kire mérték a csapást. Hanem az, hogy hogyan történhetett ez meg bárkivel is? Torgyán szerepe mindenképpen meghatározó: küzdelem és védelem helyett ebbe az irányba terelhette az eseményeket.
- Hogyan engedhette ezt meg és asszisztálhatott mindehhez egy pártelnök? Milyenek a képességei, ha olyan taktikát választott, amivel végül is feladott mindent: embereit, a pártját, a jövőt;

3) Régi kérdés, ami időről időre előjön: miért nem Torgyánt célozták meg? Torgyán tett-e valamit Önért?

- Torgyánt, ha megcélozták is, nem tették rá a célt. Lehet, hogy ijesztgették, a fogdában célozgattak arra: mikor jön a társa? Ki? – kérdeztem. – Hát a Torgyán!
- Nyilatkozgatott rólam, de meggyőződés nélkül. És elment ugyan néha Orbánhoz, de mindig Önmaga (*Nagy Ő-vel. – Sz. B.*) jelentőségéhez jutott el. Gondoljanak pl. a Keller-féle ún. részbizottságra stb.)

4) Mi az új munka kapcsolata a HÁLÓ – Két leszámolással? (Ez 2006-ban jelent meg.) És melyek a lényeges eltérések? Bemutatná – mint szerző – a könyvet? Aminek egyébként Ön a kiadója és az Alexandra a kizárólagos terjesztője.

– Más jellegű a könyv. Az előzőben sok volt a dokumentum. Most a személyes élmények, az izgalmas történet, a nem kevésbé izgalmas múltbeli párhuzamok, a személyes dráma még plasztikusabban kerül előtérbe. A nagyközönséget ez igazán érdekelheti. Más a kivitel is. Ez most nyomdatechnikailag is profi munka, fehér papíron, cérnafűzötten, remek fedőlappal, több mint száz fényképpel. Profi tördeléssel;

5) Leleplező könyvről van szó vagy naplószerű írásról?

- Olyan értelemben nem leleplező, hogy nem útszéli, degradáló hangon szól, nem néz le, nem aláz meg senkit.
- Kétségtelenül feltárja a sokak számára nem igazán ismert vagy félreismert események hátterét, összefüggéseit. A Gyorskocsi utcai szál naplószerűen íródott és e napokhoz képest kerülnek a könyvbe az ide vágó egyéb részletek. Mi történt egy-két éve, vagy sok évvel ezelőtt és ezek hogyan függenek össze a mával?
- A könyv annyiban „leleplező”, hogy körbejár és kétségkívül nem táplál különböző mítoszokat;
- Pl. az ún Sztálin elvtárs effektust (én nevezem így a jelenséget). Ez a „jó vezér – gonosz tanácsadók” mítosza. A vezér jószágos, bölcs, igazságos, lánglelkű stb., aki a gonosz tanácsadók elzárnak a néptől és az információktól és megtévesztik a „félistent”. Ő, ha tudna erről, arról, nem hagyná. Sztálinról, Kádárról, Rákosiról gondolkodtak így, ahogy a későbbiekről is. Egy különbség van: ők válaszoltak a levelekre. És időnként tényleg közbeléptek.
- Ennek a hangulatnak én is a hatása alá kerültem. Nem tudtam ugyanis elhinni, hogy az a személy, aki mindig elismeréssel nyilatkozott rólam és nyilvánult meg a kormányüléseken is, aki Torgyánnak rólam úgy nyilatkozott, hogy én vagyok kormánya talán legfelkészültebb tagja stb. hagyná, hogy így járjanak el velem szemben és így bánjanak velem. Ezért a börtönből levelet írtam neki. A levél másolata éppen a mai nap egy szekrényből előkerült, a közvélemény megismerheti.
- Körbejártam azokat a kérdéseket is, hogy
- Különb volt-e a '40-es évek kisgazdapártja?
- Buták-e a kisgazda vezetők, vagy inkább más pártokban kellene ilyenek után keresgélni;
- Szakmailag felkészült párt-e az SZDSZ?
- Milyen valójában Keller felkészültsége;
- Az „igazságszolgáltatás függetlensége”;
- Az ügyészség a törvényesség legfőbb őre;
- A rendőrök gépek-e;
- STb.

6) Valahol azt nyilatkozta, hogy 2001 nyaratól időutazáson vett részt. Mit értett ez alatt?

- Úgy tértem vissza az évtizedekkel ezelőtti múltba, hogy a jelenben maradtam. Elég volt behatolni e komor épület falai közé, mintha megállt volna az idő 30-40-50 évvel ezelőtt. Nemcsak a körülmények olyanok, hanem a hatalomgyakorlók törvények felettsége is. Az emberi méltóságnak, az egészségnek, de az életnek sincs értéke. Nem is kell vele elszámolni.

7) Az előzetes letartóztatásnak Ön szerint mi a funkciója?

- Hivatalosan a közérdek érvényesítése: azért vonják meg az őrizetes szabadságát, hogy ne veszélyeztesse az eljárás sikerét. Valójában azonban az eljárás „terelésének”,

a lefogott zsarolásának, megtörésének az eszköze. Ha valakit megfosztanak a szabadságától, miért akarják elvenni az egészségét, a karrierjét, a családját? A vagyonát, hiszen a kikerülés olyan fontossá válik, hogy ennek érdekében fokozatosan azt is elveszíti. Az egyik rabtól például a házat „kérte el” ügyvédje.

8) Miről szól a „Bilincs és póráz”? Csak a Gyorskocsi utcáról? Bár önmagában ez is rendkívül érdekes lehet, hiszen kevesen számoltak be, különösen könyv formájában, mit is rejt ez a világ. Volt kormánytagnak egyébként évtizedek óta nem volt hasonló tapasztalata. Ön szerint ott megállt-e az idő?

– Megállt. Nemcsak a Gyorskocsi utcáról szól, hanem sok minden másról, ahogy ez a fülszövegből is kiderül. Az akkori jelen kinti eseményeiről, a múlttól: a börtönökben és a mindennapi életben. Így az én életemben is: kormányzati események stb.

9) Ki volt Ön előtt az utolsó kormánytag és mikor? Szerepel-e könyvében? Vele mi történt?

– Péter György, a KSH miniszteri rangú elnöke, akit köztörvényes váddal tartóztattak le (csempészet). Róla akkor már nem lehetett azt állítani, hogy a nép ellensége, ezért vádolták köztörvényes bűncselekménnyel, és persze politikai szándékkal. Gyanús körülmények között halt meg.

10) Ön szinte a bársonyszékből került be a börtöncellába. Mit érzett akkor és mi történt az első órákban a Gyorskocsi utcában?

– Hogy minden eléréktelenedett, elveszett. Erre azonnal emlékeztettek is: megjelent cellámban a fogdaparancsnok. És javasolta: a ma éjjel legyen a könnyeké. Sírjon az elveszett szabadságáért, az elvesztett hozzátartozóiért, a karrierjéért. Sírjon az elveszett életéért.

11) Szó esik-e arról, hogyan vették őrizetbe?

– Természetesen. De nem akarom a könyv helyett elmesélni, hogyan történt. Mindenesetre telefonon hívtak be, több óras kimerítő vallomás után őrizetbe vettek, kommandósok kísérték be – géppisztollyal. A kommandó parancsnoka nem volt hajlandó megbilincselni. Másnapra azonban főnökei gondoskodtak arról, hogy még a legjobban őrzött épületen belül is bilincsben közlekedjek.

12) Megkülönböztetett eljárásban volt része? Kedveztek Önnek? Hiszen mégis csak tényleges országgyűlési képviselőként került oda és töltötte ott mandátumának egy részét.

– Csak hátrányom származott abból, hogy politikus vagyok. Ehhez meg kellett kapniuk „fölülről” a felhatalmazást, de még valószínűbb, hogy a felszólítást, eligazítást. Brutális elbánásban volt részem: épületen belüli bilincselések, kínzás, atrocitások, folyamatos megalázások. De nem a rabok és általában nem is a rendőrök részéről. De nem akarom átvenni a könyv szerepét;

14) Mikor kezdte el írni a könyvet, és hogyan fogott hozzá? Rögtön ezzel elkezdte, mielőtt oda bekerült, vagy csak később?

– Ahogy bekerültem. Feljegyeztem a feliratokat (csempére írt leveleket) a zuhanyozóban, amit a rabok írtak hozzám. Tartották bennem a lelket, osztották meg gondolataikat a világról és a politikusokról;

15) Milyen közegbe került? Hogyan fogadták a többi rabok és tudott-e velük beszélni? Hogyan kommunikáltak? Milyen érdekesebb ismerkedései voltak?

- Amint a befogadás végén a cellába kerültem, azonnal felhangzott a kiáltás az udvar felől: Hol vagy Szabadi Béla? Hallgathatták a rádiót és onnan értesültek bevitelemről. Aztán kedveskedőre fogták: Szabadi Béla kérsz cigarettát?
- Ők jobban megértették, miért vagyok ott, mint a kinti értelmiség.

16) Miért választotta ezt a könyvcímet? Kinek üzentek a bilinccsel? És mi lett a bilincsből?

– Ez a történet központi motívuma. A bilinccsel ellenfeleiket akarták megfélemlíteni, de mivel valójában az egész országnak üzentek, a társadalmat félemlítették meg. Elidegenítették a lehetséges szavazóik egy részét, akik félelemből vagy sértettségből nem mentek el szavazni. Két országgyűlési választást bukott el nagyrészt ezért Orbán Viktor. Így lett a bilincsből bumeráng

17) Van-e párhuzam és van-e eltérés a Kisgazdapárt elleni 1947-es és 2001-es akciók között?

– Sokat kutattam e témában. Rengeteg a párhuzam. A sok gyenge ember és a sok áruló. Azokat akkor kriptokommunistának hívták, ma lehetnének kriptofideszesek

19) A fülszöveg szerint azokban a hónapokban a politikai élet központja (konkrét és átvitt értelemben) a Gyorskocsi utca lett). Nem túlzás ez?

– Nem. Pártkezdemények, Lányi násztánca, Liebmann manőverei, Turi-Kovács Béla ügyeskedése, Boros már a vagonban ül (MDF), tüntetés a minisztérium előtt (ez a bűn háza! – kiáltozta egy képviselő, egyszemélyes sajtótájékoztatóján), nyilatkozatok, rendkívüli parlamenti ülés, MIG-ügy, Keller-féle részbizottság, agrárügyek (Simon, Korompai stb.

20) Sokszor beszélt az Ön elleni eljárás politika motívumairól. Olvashatunk ezekről konkrétumokat? Hogyan beszélhet valaki politikai ügyről, ha köztörvényes cselekedetekkel vádolják?

- Ma már egyik fideszes vezető sem akar tudni (Stumpf, Pokorni és mások sem). Sem az ügyről, sem saját szerepéről. De kifejezi megdöbbenését, hogy ezt tették velem. Vajon kik?
- Órákig lehet beszélni a bizonyítékokról. A könyvben ezek ki vannak fejtve. Néhány: előre kitervelt letartóztatás, előre kimeszelt cella, tanúvallomásokat olvasgató miniszterelnök, a mentelmi jog megsértései, a propagandamanőverek, a koholt vádak, a propaganda és a lejáratás döbbenetes ereje;

21) Írt-e a minisztériumi munkájáról, mint e bánásmód előzményeiről? A kormányban töltött évekről? Külföldi utakról? Ezek értékeléséről?

– Ezzel kapcsolatban is sok minden előjön. Konkrét személyekkel: Rafael Eitan izraeli miniszterelnöktől Funke német miniszteren át Gorgyjejev orosz miniszterelnök-helyettesig. Ez, ami a nemzetközi ügyeket illeti. De a kormány üléseiről és a minisztériumi munkáról is sok szó esik. Akár annak kapcsán, amit pl. a TV2 Napló ezzel kapcsolatban leadott.

22) Amikor erre módja volt, utána nézett-e annak, hogy az Ön által „bejárt” helyszíneken (a Gyorskocsi utcában, a Tolnai Lajos utcában stb.) ki mindenki járt?

– rendkívül izgalmas helyeken jártam. Nem mondom, hogy ennek akkor nagyon örültem volna, annál is kevésbé, mert akkor ezekről a vonatkozásokról még nem tudtam ennyit. De nem gondolom, hogy itt akár Kádár János is jól érezte volna magát, pedig neki a Kacsá utcai étteremből hoztak elvtársai ebédet.

23) Könyvének számtalan érdekessége közül az egyik a névmutató, ami a kötetben szereplő kb. 500 konkrét személy könyvben való előfordulásairól tájékoztat. Sokan úgy veszik kezükbe a politikai/történelmi könyveket, hogy a végére lapoznak: ki is szerepel benne. Sokan saját nevüket keresik. Beszélne a névmutatóról?

- Vannak, akik itt ülnek a teremben és szereplői a könyvnek;
- Mások „csak” a könyvben és persze az eseményekben vannak jelen. Nagyon is aktívan.
- Ügyészek, rendőrök: Vitéz Miklós, Turi András, Györgyi Kálmán, Polt Péter, Pintér Sándor, aztán a sok M-kezdőbetűjű szereplő. M. ügyész, M. ügyésznő, M. csoportvezető ügyész, M. őrnagy. M. alezredes (őt a „székesfehérvári maffiaügyben hurcolták meg és volt cellaszomszédom és társam két szállításon is);
- Politikusok: Orbán Viktor, Torgyán József, Boros Imre, Boross Péter, Bánk Attila, Bogár László, Mátray Márta, Rogán Antal, Pokorni Zoltán, Stumpf István;
- Ügyvédek: Szőgyényi, a Bárándyak, Bánáti, Tompos Judith stb.
- Háttéremberek: Deésy Géza (az egyik televízióban mondta el, hogy nem kerül börtönbe, mert ígérete van a MEH-től, és mi lesz, ha nem tartják be), a „pókként” viselkedő volt munkatársam, aki mindenről nyilatkozott. Elfogult és primitív feljegyzést írt, amit azért fogadtak el, mert ő csak tudhatja, mivel a közelemben volt. Ez volt az alapja annak, hogy minden abszurditást „elhiggyenek”. És egyszerre nyilatkozhatott arról, hogy annyira nem értettem a sporthoz, hogy órákig kellett ismételnem, hogy megjegyezzem: a Fradi színe zöld-fehér, és arról, hogy fondorlatosan kitaláltam a sportreklámot;
- A múlt történelmi személyiségei: Dobi István, Szálasi Ferenc, Rákosi Mátyás, Sztálin, Lenin, Brezsnyev, Antall József, Berija, Piros László stb. Kádár János és családja, Bajcsy-Zsilinszky Endre és Kopácsi Sándor. Horváth János (réggi kispálya/ma fideszes) stb.
- Minisztériumi és kormányzati emberek (A cégektől: Tóth Tibor, Korompai Nicolette, Bercsényi László, Osváth László, Böröczky Csaba. A minisztériumi és a kormányzati apparátusból: Korbuly László, Sulyok Ferenc, Szuromi László, Kovács Mariann, Nagy András, Bódis István, Németh Imre, Kovács

János, Dobi Szilvia, Vonza András, Kovács Zoltán, Kósa Ferenc, Tamás Károly, Sepsey Tamás, Bártfai Béla, Bogár László;

- Újságírók vég nélküli sora;
- Nagykövetek, konzulok pl. Joel Alon, Pintér Lajos (Verona), Gyórfi Enikő stb.
- Külföldi politikusok (Gennagyij Kulik, Gorgyjejev, Primakov, Funke, stb.
- Bástya elvtárs, akit Torgyán is nevesít;
- „bentlakók”: Viszkis, Vigyi, Kis Johnny, „Z”, Fekete Angyal, Korompai Nicolette, Kerék Csaba, Székely Zoltán, Rejtő E. Tibor, Belovai István (volt híres hírszerző);
- sportvezetők és gazdasági emberek: Benedek Fülöp, Furulyás János;
- politológusok (Ágh Attila)

24) Nagyon sok a fénykép. Mi ezeknek a szerepük?

– a tördelésben is, de önálló mondanivalójuk is van. Következésképpen nem mindig oda kerülnek, ahol a könyv szövege ezt alátámasztja. Az olvasó eltöprenghet, elmerenghet felettük. Saját sorsa felett is és a felett is: hova is csöppent? Milyen ország is ez? A vezetéséről nem is beszélve, erről értelmes ember nem is tesz fel kérdést magának: válasza lehangoló és egyértelmű.

Budapest, 2007. november 30.

Dr. Szabadi Béla